

INTERJÚ VASS TIBORNÉVAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy a tanulók megismerjék azt az egyetemi és főiskolai mozgalmat, mely tulajdonképpen az 1956-os forradalom és szabadságharc egyik legfontosabb előidézője volt. A Vass Tibornéval készült interjú megtekintése egyfelől személyessé teszi a történelmet, hiszen általa a diákok odaképzelték magukat a forrongó egyetemi ifjúság tagjai vagy épp a Kossuth téren Nagy Imrét követelők sorai közé. Emellett azt is jobban megérthetik tanulóink, hogyan alakult ki fokról fokra, lépésről lépésre az a követeléslista, melyet 16 pontként ismerünk

A foglalkozást projektmunkákkal zárhatjuk – paravánt hozhatunk létre, mely szemlélteti a diákság akkori követeléseit, illetve videót szerkesztethetünk a tanulókkal, mely 1956. október 23-át a tüntetések nézőpontjából mutatja be.

A feldolgozást **tizenkettedik évfolyamon** javasoljuk.

Nevelési célok:

A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Látja a magyar és az egyetemes történelem összefüggéseit. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.

Átérti a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve. Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Fogalmak: egypártrendszer, pártállam, reakció, koncepció, perek, Petőfi Kör, MEFESZ, intervenció.

Személyek: Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál.

Topográfia: az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei, Kárpátalja, Szovjetunió.

Kronológia: 1949 (a Mindszenty-per), 1953-55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen).

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (interjú megtekintése)
- A videóhoz kapcsolódó kérdések, feladatok; a források feldolgozása és összevetése az elmondottakkal. Paraván létrehozása.
- Házi feladat (opcionális)

A tananyagegységet **szóbeli értékelés** zárhatja, de a házi feladatot értékelhetjük érdemjeggyel.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. A foglalkozás előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően: Tekintsék meg a diákok a Vass Tibornéval készült interjút!

III. A foglalkozás

Milyen követeléseket említ Vass Tiborné, melyeket az egyetemisták megfogalmaztak az orvosi karon?

Nézzük meg az alábbi szöveges forrásokat, képet és hangfelvételt az egyetemisták által létrehozott **MEFESZ születéséről!** Vitassuk meg a források alapján, kik és milyen célból gyűltek össze! Hogyan alakult ki végül az egyetemisták és főiskolások 16 pontja? Miért éppen az egyetemisták szólaltak fel ilyen élesen 1956 októberében? Nézzenek utána, hogy a Műegyetemen kívül hol voltak még diákmegmozdulások az országban! Tartották-e egymással a kapcsolatot a diákszervezetek, és ha igen, hogyan? Az interjúban ezzel kapcsolatban milyen megállapítások, utalások vannak?

Nagygyűlés október 20-án az Auditorium Maximumban. (Kép forrása: <http://napitortenelmiforras.blog.hu>)

"Az auditorium maximumban a katedrán volt egy hosszú asztal, és nem ült mögötte senki. Hogy melyikünknek volt az ötlete, nem tudom, de pillanatok alatt a következőkben állapodtunk meg: én leszek a levezető elnök, megnyitom a gyűlést, Lejtényi Andris pedig ismerteti a diákszövetséggel kapcsolatos elképzeléseinket meg még egy-két követelést. Fölvonultunk az emelvényre. Rajtunk kívül Tóth Imre és még két hallgató. Csend. S akkor mondom, hogy a diákgyűlést megnyitjuk, Lejtényi Andris el fogja mondani, mit akarunk. Ez annyira spontánul jött, hogy egy-két órával korábban meg sem fordult az agyunkban, hogy nagygyűlést tartunk, és nyolcszáz egyetemi hallgató előtt beszélünk. Így hozta a pillanatnyi helyzet. Meghallgatják az Andrist, aki elmondja, hogy mit akarunk, tehát egy diákszervezetet, egy érdekvédelmi szervezetet, ami független a DISZ-től. Mire hangos ováció: „Úgy van, ezt kell csinálni, megcsináljuk!” Valaki megkérdezte, hogy mi lesz ennek a szervezetnek a neve. Diákszövetség. Mire azt mondták, hogy az nem jó, végül abban maradtunk, hogy megalakítjuk a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetségét, a MEFESZ-t." (Kiss Tamás interjú. Az 1956-os Intézet Oral History Archívuma)

Az interjút itt találja: http://server2001.rev.hu/oha/oha_document.asp?id=455&order=2

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Hangfelvétel a gyűlésről: https://www.youtube.com/watch?time_continue=53&v=CtW6l0uoKoY

Tanulmány az egyetemi érdekvédelemről és a politikai követelésekről:

http://napitortenelmiforras.blog.hu/2016/10/20/_kitorhetett_volna_az_utcai_forradalom

226 556/a

Másold le és terjeszd a magyar dolgozók között!

A MEFESZ Építőip. Műszaki Egyetemi diáknaggyűlés határozatának főbb politikai, gazdasági és eszmei pontjai:

1. Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról, a békeszerződés határozatai alapján.
2. A Magyar Dolgozók Pártjában alulról felfelé titkos alapon új alap, közép és központi vezetők választását követeljük, ezek a legrovidebb időn belül hívják össze a Pártkongresszust és válasszanak új Központi Vezetőséget.
3. A Kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével, a Sztalinista—Rákosi korszak minden bűnös vezetőjét azonnal váltsák le.
4. Nyilvános tárgyalást követelünk Farkas Mihály és társai bűntügyében. Rákosi Mátyást, — aki elsőfokon felelős a közelmúlt minden bűnéért és az ország tönkretéveséért, hozzák haza és állítsák a nép ítélő széke elé.
5. Általános, egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából. Követeljük a munkásság sztrájk-jogának biztosítását.
6. Követeljük a magyar-szovjet és a magyar-jugoszláv politikai, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését a politikai és gazdasági teljes egyenrangúság és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.
7. Követeljük az egész magyar gazdasági élet átszervezését, szakembereink bevonásával. Vizsgáljuk felül a tervgazdaságon alapuló egész gazdasági rendszerünket, a hazai adottságoknak és magyar népünk létérdekeinek szem előtt tartásával.
8. Hozzuk nyilvánosságra külkereskedelmi szerződéseinket, a s o h a ki nem fizethető jóvátételek tényleges adatait. Nyílt és őszinte tájékoztatást követelünk az ország uránérc készleteiről, kiaknázásáról, az orosz koncesszióról. Követeljük, hogy az uránércet világcpi áron, nemes valutáért, Magyarország szabadon értékesíthesse.
9. Követeljük az iparban alkalmazott normák teljes revízióját, a munkások és az értelmiség bérkövetelésének sürgős és alapvető rendezését. Kérjük a munkások létminimumának megállapítását.
10. Követeljük a beszolgáltatás azonnali eltörlését és a termények okszerű felhasználását. Követeljük az egyéniileg gazdálkodó parasztok egyenrangú támogatását.
11. Követeljük az összes politikai és gazdasági pereknek független bíróságon való felülvizsgálatát, az ártatlanul elítéltek szabadonbocsátását, rehabilitálását. Követeljük a Szovjetunióba kihurcolt hadifoglyok és polgári személyek azonnali hazaszállítását, beleértve a határon kívül elítélt foglyokat is.
12. Teljes vélemény, szólás és sajtószabadságot, szabad rádiót követelünk és a MEFESZ-szervezet számára nagy példányszámú, új napilapot. Követeljük a meglévő „káderanyag” nyilvánosságra hozatalát és megsemmisítését.
13. Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai elnyomás jelképét a Sztálin szobrot a leggyorsabban bontsák le és helyébe az 1848—49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek.
14. A meglévő, magyar népnek az idegen címer helyett, kívánjuk a régi magyar Kossuth-címer visszaállítását. A magyar honvédségnek, — a nemzeti hagyományainkhoz méltó — új egyenruhát követelünk. Követeljük, hogy március 15. nemzeti ünnep, munkaszüneti nap legyen, október 6. pedig nemzeti gyásznap és iskolai szünnap legyen.
15. A Budapesti Műszaki Egyetemek Ifjúsága egyhangú lelkesedéssel nyilvánította ki teljes szolidaritását a lengyel és varsói munkásság és fiatalság felé, a lengyel nemzeti függetlenségi mozgalommal kapcsolatban.
16. Az Építőipari Műszaki Egyetem diáksága a leggyorsabban felállítja a MEFESZ helyi szervezeteit és elhatározta, hogy folyó hó 27-én, (szombaton) Budapesten Ifjúsági parlament összehívását, amelyen küldöttségekkel részt vesz az ország egész ifjúsága. Holnap f. hó 23-án d. u. fél 3 óra a műszaki és egyéb egyetemek ifjúsága a Gorkij fasorban az Irók Székháza előtt gyülekezik. Onnan a Pálffy térre (Bem tér) a Bem szoborhoz vonul és megkoszorúzásával fejezi ki együttérzését a lengyel szabadságmozgalommal. E felvonuláshoz az üzemek dolgozói szabadon csatlakozhatnak.

Fenti határozat teljes betűszerinti közlését ma este a rádió is, a magyar sajtó is visszautasította, a Szabad Ifjúság csak részleges közlését ígérte meg, főleg az első pont miatt. A határozat szövegének stencilén való azonnali sokszorosítását viharosan követeltük, de az arra vonatkozó utasítást Cholnoky rektor nem merte megadni. A nagygyűlés kb. 2000 résztvevőjének spontán felvonulása még ma este folyamán az egyik nyomda elé és a határozat azonnali kinyomatása — a résztvevők viharos lelkesedése ellenére a megmozdulásnak nem kivánatos eltorzítása, illetve az esetleges összecsapás miatt egyelőre elmaradt. Javaslatunkra a határozat végleges szövegét a plénum előtt mikrofonba diktálta, a résztvevők lejegyezték és egyelőre kézi-gépi masolását a főváros széles rétegeiben hálóba-rendszerrel fogják terjeszteni.

A magyar sajtóban való teljes közléstől nem tágitunk.

Folyó hó 24-én a MEFESZ a fenti határozat alapján országos vitát kívánunk indítani a magyar sorskérdésekről és követeljük azt, hogy a Magyar Rádió adjon a nagygyűlésről helyszíni közvetítést és így a dolgozó nép elferdítés nélkül hallani fogja az ifjúság hangját és eltökélt szilárd határozata addig be kell váltsa a helyszíni ígérteket, a határozat teljes szövegének a napi sajtóban széles körben való közzétételére vonatkozólag.

E határozat az új magyar történelem hajnalán, 1956. október 22-én született, az Építőipari Műszaki Egyetem aulájában, több ezer hazáját szerető magyar ifjú spontán megmozdulásából.

Bácskiskunmegyei Könyvtár Bajai telepe

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Készítsünk a tanterembe egy paravánt, melyben az egyes követelésekhez gyűjtünk minél több információt, képi forrást stb. A paraván közepén az egyetemisták és főiskolások 16 pontja álljon, abból húzzunk színes vonalakat, s így fussák körbe a közepén álló kordokumentumot! A tanulók párokban dolgozhatnak!

IV. Házi feladat

Az alábbi videóhoz készítsenek a diákok narrációt. Érdemes öt-hatfős csoportokat kialakítani, hogy beoszthassák egymás közt a munkát. (Információgyűjtés, a szöveg megírása, a felvétel rögzítése, a videó alá vágás munkafolyamata.)

A percről percre videót itt találja: <https://www.youtube.com/watch?v=E4kma2QFMJM>

A korabeli felvételekhez vághatnak interjúkat is (Vass Tiborné vagy más 1956-os médiatáras videó, illetve emlékpontok.hu), vagy más korabeli felvételeket is használhatnak.

Az alábbi videók képi és szöveganyaga is használható:

<https://www.youtube.com/watch?v=5kFkxdGkueo>

<https://www.youtube.com/watch?v=NafKJKO2AzA>

A kész műveket megnézhetjük órán, de megemlékezésnek is ideális lehet osztálytermi vagy intézményi szinten.

Vannak-e az iskolában diákmozgalmak, gyűlések? (Pl. DÖK) Járnak-e a diákok helyi vagy országos diákparlamentekre? Milyen dolgok hangzanak el ott?